

אדברה בעדותיך

גליון מס'

122

פרשת קורח תשפ"ג

פניני אור החיים הקדוש זיע"א

ובזה מסביר רבינו הקדוש את טענת משה רבינו 'אל אלוקי הרוחות לכל בשר', שאתה מעדיף להיות אלוקים ואדון על הרוחות כשהם נמצאים עדיין בבשר האדם המגושם בעולם הזה, והם משבחים ומפארים אותך, יותר משיר ושבח הנשמות כשהם כבר בעולם העליון ואינן שרויים בתוך בשר וגוף האדם.

ובפרשת בראשית כותב רבינו הקדוש על הפסוק הנאמר בבריאת האדם 'וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד', וזה לשון קודשו: 'באמצעות בריאת האדם נראה מעשהו בכללותו כי טוב הוא, כי אם אין אדם, מה תועלת בכל התיקון ובכל הבריאה וצמחי האדמה, כי אין הבחנת טובה ניכרת אלא באמצעות האדם, כי אליו יוכר ויובחן הטוב ויודה למטיב'. עד כאן לשון קודשו.

מבואר בדבריו הקדושים, שכל תכלית הבריאה כולה היא בשביל בריאת האדם, וכל תכלית בריאת האדם כדי שיודה להקדוש ברוך הוא על כל הבריאה, ולמרות שברא 'מלאכים' ו'נשמות' והם משבחים לפניו, ברא גם את 'בני האדם' כי השבח שלהם מרוצה לפניו ביותר.

'קרח ועדתו נבלעו באותו מקום שנבלע דמו של 'הבל', וכך היה תיקון לאדמה'

וְיִאֵם פְּרִיָאָה יְבָרָא ה' וּפְצָתָהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבָלְעָה אֹתָם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם" (טז, ל).

קשה מהו כפל הלשון 'אם בריאה יברא ה'', ועוד קשה שהרי נאמר בספר קהלת 'אין חדש תחת השמש', והאיך יברא ה' בריאה חדשה?

ומבאר רבינו האור החיים הקדוש על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל, ש'מיום שהרג קין את הבל ובלעה הארץ את דמו, נסתמה פי הארץ מלומר שירה להקדוש ברוך הוא, ולזה נתכוין משה רבנו, שהקדוש ברוך הוא יחזור לברוא את אותה בריאה קדומה, שכבר היה לה פה, ופצתה הארץ את פיה, כמו שהיה קודם שבלעה את דמו של הבל.

ומוסיף רבינו הקדוש, כי על ידי זה, תהיה לאדמה תיקון, שעל ידי שהיא פותחת פיה לבלוע אויבי ה', יהיה לה תיקון על מה שבלעה איש צדיק. [הדברים מובנים ביותר לפי מה שכתב האר"י הקדוש, שמשה רבנו היה גלגול מנשמת הבל, וקרח היה גלגול מנשמת קין. ולכן על ידי שהאדמה בלעה את קרח שהוא גלגול קין שפגע במשה שהוא גלגול הבל, יש תיקון לאדמה במה שבלעה את דמו של הבל שנשפך על ידי קין]

'יש בכוחם של צדיקים להפקיע זכויות של רשעים בעולם הבא'

וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל ה' אֵל תִּפְּן אֶל מִנְחָתָם' (טז, טו).

בפרשתינו מסופר שמשה רבנו ביקש מהקדוש ברוך הוא 'אל תפן אל מנחתם'. ומפרש רבינו האור החיים הקדוש, שמשה ביקש מהשם יתברך, שהגם שיש לרשעים האלו מצוות שהרי 'אין לך אדם שאין בידו מצוות ומעשים טובים' בכל זאת ביקש משה רבינו מהשם שלא תעמוד להם זכות המצוות שהם עשו כבר, ו'אל תפן אל מנחתם' הכוונה למצוות שהם עשו.

ומקשה רבינו הקדוש על פירוש זה, שהאיך יכול משה רבנו לבקש מהשם דבר כזה, ליקח מבני אדם את הזכויות של המצוות ומעשים טובים שכבר עשו???

ורבינו הקדוש מתרץ שיש לצדיקים כוח לבקש זאת מהקדוש ברוך הוא. וכמו שיש הלכה 'הפקר בית דין הפקר' כלומר, שיש לחכמים כוח להפקיע זכויות ממון של אחרים במקום קנס וכדומה, כמו כן יכולים חכמים גם להפקיע זכויות רוחניים של מצוות ומעשים טובים.

וזה לשון קודשו: 'דע כי הצדיקים יש בהם כח להפקיע זכות הנמצאת לרשעים כשיראו שהם מוחלטים ברע, ותמצא בדין שלמטה כיוצא בדבר, שיכולים בית דין להפקיר נכסי רשע, כאומרם הפקר בית דין הפקר'.

'הקדוש ברוך הוא חפץ בשירת בני אדם בעולם הזה, יותר משירת המלאכים והנשמות בעולם העליון'

וַיִּפְּלֵן עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ קַל אֲלֵהֵי הַרוּחַת לְכָל־בָּשָׂר הָאִישׁ אַחַד יִחְטָא וְעַל כָּל־הָעֵדָה תִּקְצָף" (טז, כב).

כותב רבינו האור החיים הקדוש בפרשתינו דבר מבהיל, שהקדוש ברוך הוא חפץ ושמח יותר בשירת והודאת בני אדם בעולם הזה, יותר משירת המלאכים או נשמות הצדיקים בעולם הבא, כי לבני אדם בעולם הזה יש יצר המונע אותם מלעשות זאת, וכאשר הם מתגברים על היצר, זהו הכי חשוב לפני ה' יתברך.

וזה לשון קודשו: 'הדרגת החפץ שיש לבורא: הראשון, הוא שבח והלל אשר יתנו לו צבא מעלה. למעלה ממנו, שבח והלל אשר יתנו לו נשמות הצדיקים. למעלה מהם, השיר והשבח העולה מהנשמות אשר הם בעולם הזה, אשר הם תוך הבשר, והוא מונעם מהכיר ה', והם מתעצמים לאהוב ה', ולשבחו ולהודות למאמרו, זה עליון וחשוק אצל הבורא למעלה מהכל'. עד כאן לשון קודשו.

'הקדוש ברוך הוא נותן כוח לרשעים לסבול עונשם, כדי שיתכפרו עוונותיהם'

'וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה' (טז, לג).

רבינו האור החיים הקדוש, מביא את דברי רבותינו זכרונם לברכה, שהקדוש ברוך הוא נותן כוח לרשעים לסבול את עונשם בגיהנום, ובכל יום מחייה את גופם כדי שיקבלו את עונשם, ויזדככו.

ורבינו הקדוש מבאר בדרך זה, שבני קרח נשארו לחיות גם לאחר שבלעה אותם האדמה, כדי שישבלו את עונשם, ויתכפרו. לפי זה, מדוייק לשון הפסוק 'וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה' ולכאורה קשה שהרי היה צריך לומר 'ירדו חיים לשאול'? אלא שכוננת הפסוק להודיע שאחר שירדו לשאול נתן בהם ה' כוח, ולא מתו, ואם היה אומר 'לשאול', היה אפשר לפרש שלא היו חיים רק עד שהגיעו 'לשאול' ואחר כך מתו, ולכן כתב 'שאולה' שגם אחרי שהיו בשאול הם חיים.

בספרו **חפץ ה'** (ברכות ס, ב) מבאר רבינו הקדוש, את דברי חכמים שאמרו, שצריך האדם לקבל את היסורים בשמחה, ולכאורה איך יתכן לאדם שישבול יסורים וישמח בהם?

ומפרש רבינו הקדוש בשתי אופנים:

א. שהיות שזה רצונו של ה', הוא שמח שהוא נותן את גופו לה' שיעשה בו כרצונו.

ב. שהוא יודע שהוא פורע בזה את חוב עוונותיו, וכמו כל אדם שפורע חוב לחבירו, שלמרות שהוא נחסר מממונו, בסופו של דבר הוא שמח על פריעת החוב.

פגיעה בכבוד הבריות' עד היכן הדברים מגיעים

'וַיִּדְבַּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, אָמַר אֶל אֲלֵעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וַיִּגְרַם אֶת הַמַּחֲתָת מִבֵּין הַשְּׂרָפָה' (יז, ב).

בפרשתנו אנו למדים על המגיפה שהיתה בישראל בעוון מחלוקת קרח ועדתו, ואהרן עצר את המגיפה באמצעות הקטורת, ולאחר מכן ציוה ה' למשה שיאמר לאלעזר בנו של אהרן שיאסוף את המחטות שהקריבו בהם קורח ועדתו את הקטורת שלהם.

ושואל רבינו האור החיים הקדוש מדוע ציוה ה' שיעשה זאת אלעזר ולא אהרן הכהן בעצמו? ומתרץ רבינו הקדוש, וזה לשון קודשו: 'לצד שעל ידי אהרן נעשה המשפט ומתו מקריבי המחטות, לא רצה ה' שיעשה על ידו הרמת המחטות'. עד כאן לשון קודשו. כלומר: מכיון שהם מתו על ידי זילזול באהרן הכהן, אם אהרן הכהן בעצמו יסתובב ביניהם לאסוף את המחטות, יהיה להם 'צער' וחלישות הדעת' שאהרן בא כביכול לראות בנקמתם, לכן לא רצה הקדוש ברוך הוא שאהרן ירים את המחטות, כדי שלא יגרם צער וחלישות הדעת לעדת קרח מקריבי המחטות.

ובמסכת ברכות מספרת הגמרא, שהעבירו את רבן גמליאל מנשיאותו לאחר שציער את רבי יהושע, וכאשר דנו את מי

למנות במקומו, אמרו שאת רבי יהושע בעצמו אי אפשר למנות, כיון ש'בעל מעשה הוא', דהיינו שאם ימנהו יהיה לרבן גמליאל צער גדול מדאי, שלא די בכך שהורד מהנשיאות, אלא שמינו את ר' יהושע שהוא הבעל מחלוקת שלו לנשיא במקומו.

וכותב על כך רבינו המאירי, וזה לשונו: 'כל שאפשר לאדם להרחיק מן המחלוקת, ראוי לו להרחיק. וכל שכן הגדולים ובני המעלה, וכל שכן הציבור, ואף כשהכרח מביאם לחלוק ולהעביר הנכבד משררתו, אין ראוי להם ליתנה לאותו שבשבילו אירע לו דבר זה, אף על פי שהוא ראוי לכך, מפני שבזו יש למועבר חלישות הדעת יתירה, וכן מצינו במחלוקת של קורח, אמור אל אלעזר בן אהרן הכהן וירם המחטות, ולא רצה הקדוש ברוך הוא לומר כן לאהרן עצמו, כדי ללמד דרך ארץ בכך, אלא בוררים להם אחר גדול והגון בכל דבר וממנין אותו'.

'הצצתי מבין ריסי עיניו של אביי' (יח, ג)

בפרשתנו חולק רבינו האור החיים הקדוש עם מרן ה'בית יוסף' בספרו 'כסף משנה' בביאור דעת הרמב"ם בענין מסויים, ומקור המחלוקת האידך לפרש את דברי האמורא אביי בגמרא.

ובתוך דבריו כותב רבינו האור החיים הקדוש, סיוע שזה הפירוש האמיתי בדברי אביי. וזה לשון קודשו הנורא: 'ועוד הצצתי מבין ריסי עיניו של אביי, שעל אותה של ספרי נטע אהל אפדנו'...

צדיקים קדמונים פירשו, ש'רבינו האור החיים הקדוש' זכה לראות את האמורא אביי בהקיץ, והוא אישר לו שזה הפירוש האמיתי בדבריו.

ועל כך יעידו שני הסיפורים דלהלן:

חסיד אחד שאל את האדמו"ר רבי יעקב יוסף מסקוירא, על מה שהחסידים היו אומרים, כי לפני שכתב רבינו 'ועוד הצצתי מבין ריסי עיניו של אביי' הוא ראה את אביי במוחש. נענה האדמו"ר ואמר: 'ודאי כך, הרי צריך לראות מה שלומדים'.

בדומה לכך, מסופר על האדמו"ר רבי שמואל ראשער, ששאל לאדם אחד מה הפירוש בדברי רבינו הקדוש שכתב 'ועוד הצצתי מבין ריסי עיניו של אביי'. אותו אדם ענה בפשטות שזה לשון מליצה, שמשמע כן מתוך דברי אביי אף שלא נאמר בפירוש.

פתח האדמו"ר ואמר: רבינו האור החיים הקדוש פותח את ספרו בפרשת בראשית במילים 'נפתחו השמים ואראה מראות אלקים', מה שלא מצינו לשום מפרש שכותב כן. כלומר, שכתב את הספר על פי גילויים מן השמים, אם כן בוודאי ש'הצצתי מבין ריסי עיניו של אביי' הוא כפשוטו ממש, שאחר שפירש כן בדברי אביי, נגלה אביי אל רבינו האור החיים הקדוש להודות לו, ואז הציץ מבין ריסי של אביי וידע שפירושו אמת. (מכון האור החיים העולמי).

יהי רצון שבזכות לימוד תורת רבינו הקדוש, נזכה ללכת באור החיים בתורת אמת ואהבת חסד, אמן ואמן.